

● SAHİBİ :

TÜRKİYE İSLÂM ENSTİTÜLERİ
TALEBE FEDERASYONU ADINA
GENEL BAŞKAN

MAHMUT ÖZAKKAŞ

● Yazı İşleri Müdürü :

CAHİT BALTACI

BU SAYIDA

SELÂM	İSLÂM MEDENİYETİ
İMAN VE AHLÂK BUHRANI	Eb'ul-Hasan Ali NEDEVİ Ter.: Selâhaddin KAYA
İSLÂM'DA EDEB	Tahir BÜYÜKKÖRÜKCÜ
BORÇLU KALMIYALIM (Şiir)	H. Nusret ZORLUTUNA
İSLÂM SADELİK VE KOLAYLIKLAR DİNİDİR	Mehmed SOFUOĞLU
CANÂNIMIN HARİMİNDE (Şiir)	YAMANDEDE
KENDİNİ TANIMAK	Prof. Dr. A. N. TARLAN
ENSTİTÜ RÛHUNA (Şiir)	Ahmed VANLI
CA'FER b. MUHAMMED	Dr. Ahmed Subhi FURAT
FİLİSTİN MES'ELESİ	A. J. TOYNBEE Cev.: Çetin KUTAY
ASR-I SEÂDETTE YAHÛDİLER	M. Hulûsi BOLAY
ZEYD İBN SABİT	Süleyman ATEŞ
İLKOKULLARDA AHLÂK EĞİTİMİ	Doç. Dr. Nureddin TOPÇU
MECELLE	Prof. Ali Himmed BERKİ
İSLÂM'IN İKTİSAT ESASLARI	Hamdi MERT
KUTADGU BİLİĞ VE ATEBETÜ'L HAKAYİK'İN KARŞILAŞTIRILMASI	Dr. Neclâ PEKOLCAY
DİLİMİZ VE MES'ELELERİ	Prof. Faruk K. TİMURTAŞ
VEBÂ HASTALIĞI VE KARANTİNA	Dr. Âsaf ATASEVEN
SORUNUZ SÖYLYELİM	Gazi MERT
İSLÂM NAZARINDA DOĞUM KONTROLÜ	İ. Semahaddin CEM
TİYATROYU ALDATAN BİR OYUN	Hilmi KURTULUŞ
TÜRK TİYATROSU	
HABER	İSLÂM MEDENİYETİ

İDAREHANE

Türkiye İslâm Enstitüleri Talebe Federasyonu Genel Merkezi
Nuruosmaniye Caddesi No: 82/1
CAĞALOĞLU — İSTANBUL

Haberleşme Ve Havale Adresi :
İSLÂM MEDENİYETİ, P.K.: 1315

S İ R K E C İ

TEMSİLCİLERİMİZ

Ankara : T.İ.H.O.M.C.F. Genel Başkanı : **ŞÜKRÜ ÖZTÜRK**
Konya : T.İ.E.T.F. İkinci Başkanı : **A. EKREM GENÇ**
Kayseri : T.İ.E.T.F. Mah. İcr. Kom. Baş.: **İ. HACİVAT**
İzmir : T.İ.E.T.F. Mah. İcr. Kom. Başkanı : **O. ÇETİN**

TEKNİK KADRO

Sekreter :
Erdoğan ATAK

Ressam :
Gürbüz AZAK
Mustafa EREN

Klişeler : PULCU Klişe
Dizgi ve Baskı : AHMET SAİT MATBAASI — İSTANBUL
Yıl : 1. Sayı : 4
Basıldığı Tarih : 27 KASIM 1967

ABONE

İLÂN TARİFESİ

Yıllık : 12 sayı, 30. TL. Dış Kap.: 2 renk 2.500 TL.
Altı Aylık : 6 sayı, 15. TL. İç Kapak : 2 renk 1.500 TL.
Öğrencilere % 20 Tenzilât yapılır. Renkli ilân sahifesi :
Yabancı Memleketlere İki katı. Tamamı : 1.200 TL.
1/2 : 750 TL.
1/4 : 400 TL.
1/8 : 250 TL.

Bir sayısı : 250 Kuruş.

Mecmuamızdaki yazılar me'haz gösterilmeden alınmaz.
Gönderilen yazılar basılsın basılmasın iade edilmez.

Tıb

Bir Hadîsin düşündürdükleri Vebâ Hastalığı ve Karantina

Dr. Âsaf
ATASEVEN

«Bir yerde veba hastalığı olduğunu işitirseniz oraya girmeyiniz. Sizin içinde bulunduğunuz yerde veba vaki olursa oradan çıkmayınız.»

HADİS-İ ŞERİF

ADİS-İ Şerif, mikrobun keşfinden asırlarca evvel, bugün bulaşıcı hastalıklarda tatbik ettiğimiz tecrid — karantina — meselesini haber veriyor. Bununla birlikte veba hastalığının mikrobik — bulaşıcı — bir hastalık olduğunu bildiriyor (1).

Mikrobioloji sahasında, bulaşıcı hastalıkların âmilleri ve bulaşma şekillerini öğrenmiş olduğumuz yirminci asırda Hadis-i Şerifi daha iyi anlıyoruz. Bu hastalıklarda tecrid usulünü en güzel şekilde ifade eden bu söz, Üniversite mikrobioloji enstitüleri ve hastahane intaniye servislerine altın harflerle yazılmalıdır.

Vebâ hastalığı, basil cinsinden bir mikrobun sebep olduğu bulaşıcı bir hastalıktır. Vebâ mikrobu 1894 senesinde Kitasato ve Yersin tarafından aynı zamanda bulunmuştur. Hastalık, mikrobun bulunduğu yere göre üç şekil gösterir: Deri yolu ile bulaşır, lenfa düğümlerini büyütür ve irinleştirir (vebâ hıyarcığı); akciğer yolu ile bulaşır (vebâ zatürriyesi); kana karışırsa (vebâ septicemisi) (2) yapar. Son iki şekil çok vahim seyredir. Hastalık her üç şekilde de dalğınlık, şiddetli susuzluk hissi, apık sapık konuşma, cilde ait kanamalar, dalak büyümesi ve yüksek ateş gibi belirtiler gösterir. İhtilâc ve koma ile ölüm olabilir.

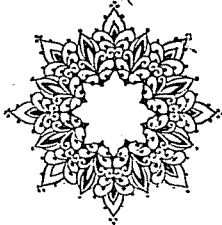
Vebâyı fare ve pireler bulaştırır; pireler hastalığı hayvandan hayvana taşır. Akciğer vebâsı insandan insana öksürük ve balgam vasıtasıyla geçer. Hava, elbise, ticaret eşyası, mektup ile de hastalık taşınabilir; sefalet, fakirlik ve pislik hastalığın bulaşma ve meydana çıkmasına sebep olur.

Vebâya tutulan hastalar tecrid edilir; sağlık mercilerine ihbâr edilir (3). Hastalarla temas eden bütün eşya, hastanın idrar ve dışkısı mikroplu olduğu için dezenfekte edilir. Nekahat devrine girdikten sonra dahi hastalar bir müddet hastalığı bulaştırabilirler. Vebâli yerlerde bulunan gemi, tren ve uçak gibi nakil

(1) 1881-82 senelerinde Pasteur ve Robert Koch'un çalışmalarıyla öğrenmiş bulunuyoruz ki bütün bulaşıcı hastalıklar mikroplar vasıtasıyla husûle gelmektedir.

(2) Septisemi, mikroplarının kana karışmasıyla husûle gelen vahim bir tablodur.

(3) Vebâdan başka diğer ihbarı mecbûri hastalıklar şunlardır: Kolera, kızamık, çiçek, küzzam, lekeli humma, beyin humması, lohusa humması, malta humması, ruam, kuduz, uyku hastalığı, kuş palazı, dizanteri, sıtma, trahom, frengi, verem.

vasıtaları ve yükleri hareketten evvel fare ve diğer hastalık bulaştırıcı âmillerden temizlenir.

Eski devirlerde vebânın büyük salgınlar yaptığı malumdur. Tarihçiler bundan «kara ölüm» diye bahsetmektedirler. Ancak mukaddes kitap, tarihçi ve şairlerin bahsettikleri bu salgınların hangisinin vebâ olduğunun tayini güçtür. 16 ncı asırdan sonra bunları tefrik edebiliyoruz. Bu tarihten sonraki büyük vebâ salgınlarını şöyle sıralıyabiliriz: Marsilya - 1720, Moskova - 1771, Mısır - 1798 ve 1810, İstanbul - 1818, Çin - 1911. vebâ salgınları.

Vebânın şark milletlerinde fazla tahribat yaptığı, bilâkis Avrupalıların vebâya karşı daha mukavim oldukları söylenmiştir. (Avrupalılar % 38, Araplar % 70, Hintliler % 80-90) Bu, iklim, hayat şartları ve beslenme tarzının farklı olmasına, Avrupalıların etli ve yağlı gıdalarla beslenmelerine bağlanmıştır (4).

Zamanımızda vebâya karşı ko-

runma usulleri, mikroplu eşyanın dezenfeksiyonu ve hastahğı bulaştırıcı hayvanlarla mücadele imkânları çoğalmış, hastahğın bulaşma ve meydana çıkmasına zemin hazırlayan sefalet, fakirlik ve pislik eski devirlere nispetle çok azalmıştır. Bugün vebâ, gerek aşı ve serum ve gerekse antibiotiklerle tedavisi kâbil olmasına rağmen, hâlâ bulaşıcı ve korkunç bir hastalık karakterini muhafaza etmektedir.

İşte bu kadar tehlikeli ve korkunç derecede bulaşıcı bir hastalıkta ilk defa tecrid usulünü yüce Peygamberimiz (S.A.V.) ortaya koymuştur.

Hadis-i şerifi hastahğa sabır ü tahammül, hatta vebâya yakalanmayı fazilet olarak anlayanlar olabilir (5). O vakit «vebâli yere koşunuz» buyurulması icabederdi. Halbuki vebâli beldeye girilmemesi, orada ise çıkılmaması tavsiye buyuruldu ki bu, bugünkü karantina fikrinin esasını teşkil eder. Bulaşıcı hastalıklar hakkında şu Hadis-i şerif korunma prensibini ne güzel ifade eder :

«Cüzzamlıdan aslandan kaçır gibi kaçınız.» (6).

Cüzzamlının yüzü hastalık sebebiyle aslan şeklini alır ve tababette «Facies Leonine» aslan yüzü cüzzama ait bir belirti olarak bilinir (7). Ayrıca Hadis cüzzamın bir bulaşıcı hastalık olduğunu haber veriyor. O halde niçin cüzzamdan kaçır, aksine vebâda tecrid tavsiye edildi (8). Zira bu iki hastalık bulaşıcı olmalarına rağmen karakterleri başka başkadır.

Vebâ, çok kolay ve çabuk bulaşır ve hastalık belirtileri çok kısa zamanda meydana çıkar. Vebâ mikrobu kuluçka devri (9) iki ilâ on gündür. Cüzzam ise çok güç bulaşır ve hastalık belirtileri çok geç meydana çıkar. Mikrobu kuluçka devri aylar hattâ yirmi-otuz senedir. Bu demektir ki cüzzam gibi bir hastalıktan bulaşma olmadan kaçır, uzaklaşır (10); aksine vebâ gibi korkunç derecede bulaşıcı bir hastalıkta, diğer insanlara bulaşmaması için tecrid gerekir.

Hadis-i şerifler bunu ne güzel ifade ediyor.

(4) «Yemeğın yarıyanı ettir, sonra da piringtir» Hadisi bunu teyideder. Bugün anlaşılmuştır ki insan vücudu birinci derecede etin terkindeki aminoasitler, ikinci derecede piring gibi nişastalı maddelerdeki şekere muhtaçtır. Birinciler vücut mekanizmasının yıpranan tesiclerinin tamir ve yapımında, ikinciler enerji maddesi olarak hareket ve çalışma fonksiyonlarında işe yarar. Hastalık hallerinde bu iki maddeye bilhassa ihtiyaç artar. Avrupalıların vebâya mukavim oluşlarının işaret edilen tegaddi tarzından olduğunu kabul edebiliriz.

(5) Gerçi «vebâya tutulan şehittir» ve «vebâdan kaçır savaşır kaçır gibidir» Hadisleri vardır. O vakitler vebâya yakalananlar için ölüm mukadder gibi bir şeydi. Vebâ bulunan yerden kaçırıp (ki

kaçır savaşır düşman karşısından kaçır gibi görülmüştür) sabredener diğer beldelerdeki insanları hastahğın sirayetinden korumak için nefsini feda ederek, vebâdan ölenler tabiatıyla şehid, kalanlar da gâzi olacaklardır. Bu, harplerde başkalarını yaşatmak için ölenlerin şehid olmalarına benzemektedir. Ayrıca hadisler, karantinaya riayeti ifade ediyor.

(6) Cüzzam hakkında başka Hadis-i şeriflere rastlıyoruz.

«Cüzzamlı ile aranızda bir mızrak boyu mesafe olduğu halde konuşunuz».

Peygamberimiz (S.A.V.) bir kabile namına biata gelen bir cüzzamlının elini sıkmamıştır.

(7) Bazı kimseler mikroskopta cüzzam mikrobu aslan şeklinde olduğunu ve Hadiste aslana benze-

tişi böyle izah etmişlerdir. Halbuki cüzzamlının aslana benziyen yüzüdür. Cüzzam mikrobu verem mikrobu bir benzeri olup, mikroskopta bir sigara paketi içindeki sigaralar gibi demet ve kümeler yapmış olarak görülür.

(8) Cüzzam da bir bulaşıcı hastalıktır, onda da netice itibariyle tecrid yapılması icabeder. Fakat cüzzam, vebâ kadar çabuk bulaşmadığı gibi, büyük salgınları yaptığı da görülmemiştir.

(9) Kuluçka devri, bir mikrobu insan vücuduna girdikten sonra hastalık belirtilerinin ortaya çıkmasına kadar geçen zamandır.

(10) Bunu diğer bulaşıcı hastalıklar için de söyleyebiliriz. Zira hasta ile temas bulaşmayı tevliid eder.